

Evaluatie Noodopvang COA aan de Lievekamplaan 1 in Oss.

In het Plan van Aanpak 'Gezamenlijke aanpak opvang vluchtelingen As50+ heeft de regio aan Oss gevraagd om de beschikbaarheid van de opvang in het belastingkantoor te verlengen met minimaal 1 jaar.

Deze evaluatie helpt bij de besluitvorming hierover. We beschrijven per thema hoe het traject is gelopen en wat onze ervaringen zijn tot juni 2016. Om een compleet beeld te krijgen vragen we in de zomer van 2016 via een enquête de mening van omwonenden en andere betrokkenen. De resultaten worden verwerkt in de evaluatie en in het najaar 2016 betrokken bij de beoordeling van het verzoek van het COA. De aanvraag en ons conceptbesluit leggen we in de 2^e helft van 2016 voor aan de gemeenteraad.

Aanloop naar de huisvesting

Toen we in september 2015 het formele verzoek ontvingen voor de start van een noodopvang was het de bedoeling dat in oktober de eerste bewoners zouden arriveren. Deze planning werd veranderd omdat het COA het gebouw ook geschikt wilde maken voor gezinnen en niet alleen voor alleenstaande mannen zoals eerst werd gesuggereerd. Na de constatering van asbest in het gebouw heeft de verbouwing van het kantoren-pand nog meer tijd gevraagd. De planning van december werd ook niet gehaald. Uiteindelijk zijn medio februari de eerste nieuwe bewoners gehuisvest in het voormalig belastingkantoor aan de Lievekamplaan 1.

Vergunningstraject

Op 7 september 2015 ontvingen wij van het COA (Centraal Orgaan opvang Asielzoekers) het formele verzoek om medewerking te verlenen aan het vestigen van noodopvang voor ongeveer 300 bewoners voor de duur van één jaar in het pand voormalige pand van de Belastingdienst aan de Lievekamplaan 1 in Oss. Wij hebben medewerking verleend aan dit verzoek door een besluit te nemen om tijdelijk af te wijken van het bestemmingsplan. Wij hebben geen inspraaktraject gevolgd omdat hier geen tijd voor was. Tegen dit besluit is één bezwaar ingediend door een omwonende. Deze omwonende heeft ook bij de rechtbank gevraagd om schorsing van het besluit. De rechtbank heeft het verzoek afgewezen. De gemeente had namelijk rekening gehouden met de belangen van de omgeving en de locatie voldoet aan het vereiste van een goede ruimtelijke ordening. De rechtbank was met name positief over het feit dat de gemeente in een bestuursovereenkomst de afspraken met het COA had vastgelegd. En dat de gemeente met het COA en de politie een beheersplan had vastgesteld. Ook de commissie bezwaarschriften vond dat de gemeente haar werk goed had gedaan en vond het bezwaar van de omwonende ongegrond. Het vergunningstraject is goed afgerond. Wel moet hierbij de opmerking gemaakt worden dat er eind 2015 draagvlak onder inwoners was om het urgente vluchtelingenprobleem op te lossen.

Bewoners van de noodopvang

Toen in september de aanvraag voor een noodopvang binnen kwam werd gesproken over 300 mannelijke bewoners die in afwachting waren van een plek in een reguliere opvanglocatie. (AZC)

Na een nadere inspectie van het COA werd de noodopvang toch zeer geschikt gevonden voor de opvang van gezinnen. Daarom heeft het COA gekozen voor een gemengde instroom, mannen, vrouwen en gezinnen. In de noodopvang in Oss zou geen actieve ondersteuning worden geboden in de asielpprocedure. Mensen zouden zich wel voor kunnen bereiden op het verzamelen van informatie die nodig is bij de ondersteuning van de asielaanvraag. In de maanden na september is de situatie in Nederland veranderd. Daarom wonen er nu vluchtelingen die asiel zoeken en die nog niet in de procedure zitten, maar ook mensen met een vergunning (vergunninghouders) en mensen die terug moeten naar het land waar zij in eerste instantie asiel aangevraagd hebben (Dublin-procedure).

Communicatie

Communicatie is een belangrijke factor in het proces rondom de noodopvang. Zo niet dé belangrijkste factor.

Op 8 september heeft het college besloten mee te werken aan de noodopvang. Dezelfde dag hebben ruim 700 omwonenden een brief ontvangen die huis-aan-huis is verspreid. Daarin stond dat er een noodopvang in het voormalig belastingkantoor zou komen en dat op vrijdag 11 september een openbare informatiebijeenkomst werd georganiseerd. De brief is goed ontvangen op 11 september waren een honderdtal belangstellenden aanwezig om te luisteren naar de plannen. We hebben gekozen voor een informatiemarkt met een korte inleiding door de burgemeester, het COA en de verantwoordelijke wethouder. De bezoekers konden vragen stellen aan de verschillende organisaties die herkenbaar aanwezig waren. De avond verliep rustig en in een goede sfeer.

De dag dat het gebouw voor de noodopvang is opgeleverd hebben we samen met het COA een open avond georganiseerd voor omwonenden en de pers. Hier zijn 300 bezoekers naar toe gekomen. De mensen vonden het fijn en goed om te zien hoe de noodopvang is ingericht.

We houden de omwonenden, ondernemers, burens enz op de hoogte via een nieuwsbrief. Deze wordt huis-aan-huis verspreid en via de mail. In het begin hadden we bezorgproblemen. Niet iedereen had de nieuwsbrief ontvangen. Dit is met hulp van omwonenden opgelost.

We hebben een speciale webpagina ingericht op www.oss.nl/vluchtelingen waar alle laatste informatie te vinden is en waar een Q&A lijst staat.

We hebben samen met het COA informatiebijeenkomsten verzorgd voor medewerkers van ons gemeentehuis en voor medewerkers van de Lievekamplaan, bibliotheek en de Muzelinck.

We werken in het communicatietraject nauw samen met het COA.

Veiligheid

We hebben de politie vanaf het begin betrokken bij het traject om de noodopvang te kunnen starten. De afspraken die we samen met politie en het COA hebben gemaakt zijn vastgelegd in een beheersplan. Daarin staat beschreven wie wat doet en welke verantwoordelijkheid heeft. De politie

vormt samen met de gemeente en het COA een veiligheidsdriehoek. Zij komen regelmatig bij elkaar om de stand van zaken te bespreken. Als er incidenten plaatsvinden zijn de lijntjes kort en weten we elkaar goed te vinden. Tot nu toe zijn er weinig incidenten geweest op de noodopvang. De politie is een paar keer ter plaatse moeten komen maar niet voor noemenswaardige incidenten.

Met name rondom de onrust in de stad Oss en demonstraties van rechts extremistische organisaties hebben we veel overleg gevoerd met de politie.

De afdeling Handhaving van de gemeente Oss heeft ook goede contacten met de noodopvang. Regelmatig lopen zij even binnen en praten met de beveiliging bij over de stand van zaken. Ook maken zij een dagelijkse rondgang langs het gebouw.

Onderwijs

Om onderwijsvoorzieningen voor vluchtelingkinderen op te richten, hebben we eind november 2015 een Regiegroep ingericht met vertegenwoordigers van schoolbesturen en gemeente. Voor oprichting van deze onderwijsvoorzieningen formuleerde de Regiegroep de volgende uitgangspunten:

- Nabijheid. Dit wil zeggen: onderwijs realiseren zo dicht mogelijk bij de locatie voor noodopvang.
- Kinderen moeten zich welkom voelen en veilig zijn.
- Inhoudelijk onderwijsprogramma richt zich op socialiseren en Nederlands als 2^e taal (NT-2).
- Bieden van kwalitatief goed onderwijs dat minimaal aan normen van onderwijsinspectie voldoet.
- Gemeente & onderwijs zijn samen verantwoordelijk: we hebben en nemen de maatschappelijke verantwoordelijkheid om onderwijs en opvang zo goed mogelijk vorm te geven.
- We financieren zoveel mogelijk vanuit reguliere regelingen voor onderwijsbekostiging (inclusief 'Maatwerkfinanciering' vanuit bestuursakkoord november 2015).

Na de noodzakelijke voorwaarden geregeld te hebben (onderwijshuisvesting, inrichting, bemensing, financiering, opstellen onderwijsprogramma en regelen lesmateriaal), opende 15 februari de Internationale Schakelklas (ISK) haar deuren. Het ISK geeft naast de 7 leerlingen uit de noodopvang momenteel les aan 29 andere leerlingen. Dit zijn niet alleen statushouders, maar ook leerlingen uit andere landen waaronder uit midden- en Oost-Europa. Binnenkort start het ISK een vierde groep en verzorgt dan onderwijs aan 48 leerlingen. Daarmee voorziet de ISK in een behoefte voor de hele regio. Twee weken na de start van het ISK opende op 1 maart 'De Koornmaatjes' haar deuren voor leerplichtige vluchtelingen in de basisschoolleeftijd. Momenteel telt de Koornmaatjes 15 leerlingen.

De in- en uitstroom van leerlingen in de noodopvang is grillig. Dat maakt met name voor de Koornmaatjes de planbaarheid en financiering lastig. Om deze reden kijken we per periode of de opzet aangepast moet worden. Dit geldt niet alleen voor de bemensing, maar ook de huisvesting. Wat doen we bijvoorbeeld als het aantal leerlingen tot onder de 10 daalt? Of wat als het groeit naar 30? Hiervoor stellen we momenteel samen met de schoolbesturen scenario's op om zo goed mogelijk mee te kunnen bewegen met wat zich aandient. Daarbij blijven de genoemde uitgangspunten onverminderd van kracht. Hoewel de schoolbesturen dit type onderwijs in principe vanuit bestaande onderwijsregelingen financieren, valt niet uit te sluiten dat zij vanwege de

grilligheid een beroep op ons zullen doen. We zoeken dan met de schoolbesturen en het COA naar een oplossing.

Klankbordgroep

In het beheersplan hebben we een paragraaf opgenomen over het vormen van een klankbordgroep. We hebben via de nieuwsbrief aan de omwonenden gevraagd wie er in de klankbordgroep plaats wil nemen. Daar hebben een aantal omwonenden gehoor aangegeven. Andere deelnemers zijn: wijkraad, politie, centrumondernemers, Ons Welzijn, wethouder vluchtelingen, COA, wijkcoördinator, teamleider Handhaving gemeente Oss en de projectleider noodopvang. We vergaderen eens per zes weken een uur. De geluiden uit de klankbordgroep zijn positief. Niemand ervaart overlast en punten die worden aangedragen worden direct opgelost door het COA. De verslagen van de bijeenkomst worden in de nieuwsbrief verwerkt zodat alle omwonenden weten wat er in de bijeenkomsten wordt besproken.

Vrijwilligers

In september 2015 heeft de gemeente twee mailadressen gecommuniceerd. De eerste, ikwilietsdoenvoorvluchtelingen@oss.nl is voor aanmeldingen van vrijwilligers en activiteiten. De tweede, opvangvluchtelingen@oss.nl is voor algemene zaken. De eerste weken na de bekendmaking was de aanloop van vrijwilligers enorm. Het COA gaf aan dat er maar beperkt aantal vrijwilligers aan de slag zou kunnen bij de noodopvang. Daarom hebben we in oktober samen met het COA, vluchtelingenwerk en Ons Welzijn een informatieavond voor vrijwilligers georganiseerd. Alle organisaties vertelden over de mogelijkheden van vrijwilligers bij hun organisatie. Een honderdtal vrijwilligers vond zo een goede plek bij de juiste organisatie. Uit de vrijwilligers die zich aanmeldden bij het COA zijn acht coördinatoren geworven. Zij organiseren samen met de medewerkers van het COA dat er activiteiten zijn die in de noodopvang worden gepromoot. Met Ons Welzijn zijn we tot een afspraak kunnen komen om de aansturing van de overgebleven vrijwilligers te verzorgen. Dit zijn mensen die wel willen helpen maar niet als coördinator.

In de aanloop naar februari stonden er een aantal inwoners van Oss op die Oss Verwelkomt Vluchtelingen op hebben gericht. Een prachtig initiatief. Zij beheren een facebookpagina, organiseren in het ROC extra Nederlandse lessen die worden verzorgd door 50 vrijwillige leraren uit het VO van Oss, eten met vrijwilligers, fietsenprojecten, voorlichtingen op het VO enz. Een grote groep Ossenaars sloten en sluiten zich aan bij dit initiatief. We faciliteren de vrijwilligers zo veel mogelijk door bijvoorbeeld het drukwerk voor de lessen te verzorgen. Daarnaast zijn we in gesprek met de initiatiefnemers om samen te bekijken hoe we Oss Verwelkomt Vluchtelingen verder door kunnen ontwikkelen.

Ondernemers

Een noodopvang midden in het centrum van Oss riep veel vragen op bij de ondernemers. We hebben alle ondernemers van het centrum direct bij de communicatie betrokken door hen allen nieuwsbrieven te sturen. Met name één ondernemer was erg bezorgd over de komst van 300 extra

bewoners. Hij was vooral bang dat ze met velen tegelijk in zijn winkel zouden komen waardoor andere bezoekers niet meer naar binnen durfden. Er heeft een persoonlijk gesprek met deze ondernemer plaatsgevonden. Burgemeester, twee wethouders, de centrummanager, projectleider noodopvang en de betreffende ondernemer hebben toen onder andere afgesproken dat de ondernemer in de klankbordgroep zou plaats nemen.

Er is een initiatiefgroep van horeca ondernemers opgestaan die samen de werkgroep Welkom Vluchtelingen hebben gevormd. Zij hebben na de start van de noodopvang een aantal keren de 'Kennismakingskoffie' georganiseerd. Op woensdag middag stond een partytent op Terwaenen en konden de passanten koffie drinken en kennismaken met vluchtelingen. Dit initiatief kwam veelal neer op dezelfde mensen en het animo voor de koffie stond in schril contrast met de inspanning om het te organiseren. De werkgroep bekijkt nu hoe ze de kennismakingskoffie kunnen blijven organiseren maar op een andere manier en plek.

We hebben tot nu toe geen klachten ontvangen van ondernemers. De bewoners van de noodopvang lijken hun weg naar de winkels te hebben gevonden en de gevreesde overlast is achterwege gebleven.

Financiën

De kosten om de opvangvoorziening te realiseren, de vluchtelingen te voorzien van basisvoorzieningen zoals medische zorg en voedsel komt volledig voor rekening van het Centraal Orgaan opvang asielzoekers (COA). Wij betalen onze interne kosten van diverse vakdisciplines uit bestaande budgetten. Hierop vormt de projectleider voor 2016 een uitzondering, de raming van deze kosten 2016 is € 47.000.

De externe kosten bestaan met name uit het organiseren van onderwijs voor de leerplichtige vluchtelingkinderen. De kosten hiervan worden voor 2016 geschat op € 125.000. Deze kosten bestaan uit huisvestingskosten en personeelskosten voor het basis- en voortgezet onderwijs. Hier staat een vergoeding vanuit de Regeling onderwijshuisvestingsbudgetten asielzoekers (OHBA-regeling) van € 72.000 tegenover.

Verder maken we nog kosten voor begeleiding van onze vrijwilligers en wat tolkkosten. Totaal wordt hiervoor ongeveer € 18.000, inclusief post onvoorzien, geraamd.

Op grond van artikel 5 van het Faciliteitenbesluit opvangcentra ontvangen we een vergoeding van € 18,15 per maand per bezette plaats. Uitgaande van 90% bezetting van de 300 opvangplaatsen vanaf maart 2016 bedraagt de vergoeding 2016 circa € 49.000.

Samenvattend geeft dit het navolgende financiële beeld:

- Interne kosten	€ 47.000
- Externe kosten	€ 143.000
- Vergoedingen	<u>€ 121.000 -/-</u>
Tekort	€ 69.000

De conclusie is dat de rijksvergoedingen niet voldoende zijn om onze kosten volledig op te vangen. Financiering van het onderwijs is (vooralsnog) niet toereikend en vormt een belangrijk aandeel in het tekort.

Succesverhalen

De noodopvang kent tot nu toe vooral succesverhalen. We horen van omwonenden geen klachten en er gebeuren weinig tot geen incidenten. Mede door de grote inzet van vele vrijwilligers kunnen we spreken over een succesvolle noodopvang. Een aantal voorbeelden zijn de manier waarop de bewoners van de noodopvang mee hebben geholpen aan de landelijke Opschoondag, de zandsculpturen, koken voor de gemeenteraden van de As50+, meewerken aan de kennismakingskoffie in het centrum, koken voor bewoners van de Sterrebos en nog vele positieve verhalen meer.

We zijn er ons ook van bewust dat het zomaar anders kan gaan of zijn. De noodopvang is een complex met 300 bewoners waar van alles kan gebeuren. Wij verwachten geen incidenten maar weten ook dat de sfeer of het draagvlak kan omslaan wanneer er wel incidenten plaatsvinden. Dat hoeft niet eens in de noodopvang zijn. Een voorbeeld is het incident in Keulen wat voor veel angst zorgt in de samenleving.

Het COA aan het woord

Het COA heeft een brief geschreven over de samenwerking in de eerste periode rondom de noodopvang. Deze brief staat in de bijlage opgenomen.